

*Revideret vejledning til vindmøllecirkulæret efter høring
Udkast af xx april 2009*

Miljøministeriets vejledning nr.

Vejledning om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller

Denne vejledning knytter sig til cirkulære nr. - - om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller (vindmøllecirkulæret). Vejledningen uddyber baggrunden for cirkulæret og præciserer de hensyn til omgivelserne, som skal varetages gennem planlægningen og landzoneadministrationen for vindmøller.

Baggrund for cirkulæret

Det langsigtede mål er, at Danmark skal være uafhængigt af fossile brændsler. Det er målet, at andelen af vedvarende energi skal forøges til mindst 30 % af det samlede energiforbrug i 2025.

Det er i klima- og energipolitikken forudsat, at en del af udbygningen med vedvarende energi skal ske med vindmøller. Som opfølgning på aftalen om den danske energipolitik i årene 2008-2011 er Lov om fremme af vedvarende energi vedtaget den 18. december 2008 (L55).

Udviklingen i retning af stadig større og mere effektive vindmøller har medført stigende krav til valget af placeringmuligheder. En fortsat udbygning med vindmøller på land nødvendiggør derfor, at der udover hensynet til vindressourcen tages omfattende hensyn til såvel den landskabelige påvirkning som til de øvrige interesser i det åbne land, herunder nabobeboelser.

Den daværende miljø- og energiminister udstedte i 1999 cirkulære nr. 100 af 10. juni 1999 om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller, der som et hovedprincip for den fortsatte vindmølleudbygning fastsatte, at vindmøller - bortset fra husstandsmøller - kun kan opstilles i særlige vindmølleområder, som udpeges gennem regionplanlægningen. Derudover fastsatte cirkulæret en række krav til vindmølleplanlægningens kvalitet, herunder bl.a. afstandskrav mellem vindmøllegrupper indbyrdes og i forhold til nabobeboelser.

Ændringerne af planloven i forbindelse med kommunalreformen har nødvendiggjort, at cirkulæret revideres. Miljøministeriet har derfor udstedt cirkulære nr. - -, som erstatter cirkulære nr. 100 af 10. juni 1999. Cirkulæret fastholder hovedprincippet om, at udpegningen af vindmølleområder skal ske i den overordnede planlægning, det vil sige i kommuneplanens retningslinjedel.

Cirkulæret skal ses i sammenhæng med Rapport fra regeringens planlægningsudvalg for vindmøller på land fra foråret 2007. Rapporten belyser bl.a. de landskabelige konsekvenser af opstilling af 100 – 150 meter høje vindmøller og fremkommer med samlede anbefalinger vedrørende den langsigtede vindmølleplanlægning. Rapporten kan findes på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside (www.blst.dk).

Endvidere skal cirkulæret ses i sammenhæng med den til enhver tid gældende Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen. Oversigten kan findes på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside (www.blst.dk).

Vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM)

Cirkulæret skal derudover ses i sammenhæng med Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1335 af 6. december 2006 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning. Efter denne bekendtgørelse skal virkningerne på miljøet vurderes for projekter til opstilling af grupper af mere end 3 vindmøller eller for vindmøller med en totalhøjde på mere end 80 meter, jf. bekendtgørelsens bilag 1, pkt. 37.

I følge bilag 2 til VVM-bekendtgørelsen kan der være VVM-pligt for vindmølle anlæg under grænseværdierne i bilag 1, hvis det på grundlag af kriterierne i bilag 3 vurderes, at anlægget kan få væsentlig indvirkning på miljøet, fx som følge af kumulation med andre vindmøller eller den miljømæssige sårbarhed i de berørte geografiske områder (screening). Denne vurdering skal ske i forbindelse med tilvejebringelsen af kommuneplanretningslinjer for det konkrete projekt. Der henvises til en ny vejledning fra By- og Landskabsstyrelsen, der skal gøre det enklere for kommuner og bygherrer at leve op til VVM-reglerne. Vejledningen er en opdatering i forhold til vejledning nr. 12392 af 10. oktober 2001. Den tager højde for de ændringer i planloven og bekendtgørelsen, der er foretaget siden 2001, blandt andet som følge af kommunalreformen. Vejledningen kan ses på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside (www.blst.dk).

Miljøvurdering af planer og programmer

Endeligt skal cirkulæret ses i sammenhæng med Lov om miljøvurdering af planer og programmer, jf. lov-bekendtgørelse nr. 1398 af 22. oktober 2007. Efter denne lov skal forslag til vindmølleplaner ledsages af redegørelser for planernes indvirkning på miljøet - herunder vurdering af en mulig væsentlig påvirkning af et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde. Dette krav erstatter således en række af kravene i det tidligere cirkulære til den redegørelse, som efter planloven skal ledsage et planforslag. Der henvises til vejledning nr. 9664 af 18. juni 2006, der kan findes på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside (www.blst.dk).

Temaplaner for vindmøller

Kommuneplanen kan revideres enten ved en hel revision eller ved en delvisrevision i udvalgte geografiske områder og/eller for udvalgte emne, fx vindmøller, landskab eller det åbne land.

Kommunalbestyrelsen kan i planstrategien beslutte at revidere kommuneplanen for et eller flere emner, mens resten af kommuneplanen gendtages uændret. Er der ikke truffet beslutning i planstrategien om ændring af et emne i kommuneplanen, kan kommunalbestyrelsen alligevel tilvejebringe et forslag til ændring af kommuneplanens bestemmelser for et bestemt emne, fx vindmøller. Før udarbejdelse af sådanne forslag skal kommunalbestyrelsen indkalde ideer og forslag med henblik på planlægningsarbejdet.

Lokalplanlægning

Vindmøller i dag er som hovedregel VVM-pligtige og/eller lokalplanpligtige, når der ses bort fra husstandsmøller. De miljømæssige konsekvenser af forslag til vindmølleplaner skal således belyses i særlige redegørelser, som skal ledsage planforslagene.

Ikke-lokalplanpligtige vindmøller udover husstandsmøller kan dog ikke ganske udelukkes. Cirkulæret omfatter derfor fortsat landzonetilladelser til såvel husstandsmøller som større vindmøller.

Opstillingsmønster

Hensynet til landskabet skal prioriteres højt ved planlægningen for vindmøller. Cirkulæret fastsætter derfor i **§ 2, stk. 1**, at vindmøller – bortset fra husstandsmøller med totalhøjder på op til 25 meter - fortrinsvis skal opstilles i grupper med let opfattede geometriske opstillingsmønstre.

Ved valg af opstillingsmønster skal der tages udgangspunkt i såvel det landskab, møllerne skal opstilles i, som møllernes betydelige fjernvirkning. Planlægningsudvalgets rapport anbefaler for grupper med 3 til 4 møller, at de opstilles i lige rækker med en afstand mellem møllerne på 3 – 4 gange rotordiameter. For grupper med 5 eller flere møller kan de opstilles i lige eller buede rækker. Opstilling af enkeltstående møller er ikke udelukket, men kan komme på tale i særlige situationer, hvor der ud fra landskabelige hensyn ikke bør opstilles mere end en enkelt vindmølle.

Husstandsmøller er omtalt i forbindelse med landzoneadministrationen af vindmøller, jf. cirkulærets **§ 5, stk. 3**.

Største totalhøjde

Cirkulæret fastsætter i § 2, stk. 2, at der ikke må planlægges for vindmøller med en totalhøjde på 150 meter og derover.

I Planlægningsudvalgets rapport om vindmøller er anført, at vindmøller på 150 meter og derover vil påvirke miljøet væsentligt alene som følge af skærpede krav til lysafmærkning af hensyn til flysikkerheden. Vindmøller med en totalhøjde på 100 meter og derover skal ifølge lov om luftfart anmeldes til Statens Luftfartsvæsen. Opførelsen af anlægget må ikke påbegyndes, før der er udstedt attest om, at vindmøllen ikke skønnes at ville frembyde fare for lufttrafikkens sikkerhed. Vindmøller med totalhøjder fra 100 meter indtil 150 meter skal afmærkes i det omfang, Statens Luftfartsvæsen finder det påkrævet. Vindmøller med totalhøjder på 150 meter og derover skal altid afmærkes. Det er derfor besluttet, at der kun med miljøministerens særlige godkendelse vil kunne opstilles vindmøller på 150 meter og derover på land.

Miljøministeren (miljøcentre i Århus, Odense og Roskilde) har i overensstemmelse hermed overtaget kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser som VVM-myndighed for vindmøller på 150 meter totalhøjde eller derover.

Forebyggelse af nabogener

Afstand til naboer

Cirkulæret fastsætter i § 2, stk. 3, at der ved planlægning for vindmøller skal overholdes en minimumsafstand mellem møller og nabobeboelse på 4 gange møllens totalhøjde. Bestemmelsen skal forebygge, at nabobeboelser påvirkes væsentligt af visuelle gener som glimt og skyggekast m.v. Afstanden mellem vindmøller og nabobeboelse måles efter byggelovgivningens regler, det vil sige vandret fra mølletårnets yderste begrænsning til nabobeboelsens nærmeste bygningsdel uden hensyn til terrænforskelle.

Forebyggelse af støjgener

Bestemmelsen i cirkulærets § 2, stk. 3, skal ses i sammenhæng med Miljøministeriets bekendtgørelse om støj fra vindmøller, jf. bekendtgørelse nr. 1518 af 14. december 2006. Ved nabobeboelse forstås både i cirkulæret og i bekendtgørelsen om støj fra vindmøller al anden beboelse end vindmølle ejerens private beboelse.

Bekendtgørelsen skelner i § 3, stk. 1, mellem opstilling i det åbne land og opstilling ved støjfølsom arealanvendelse. I begge tilfælde skal vurderingen af støjpåvirkningen ske ved udendørs opholdsarealer. Begrebet udendørs opholdsarealer er efter fast praksis afgrænset til kun at medtage terrasser og lignende bygningsnære egentlige opholdsarealer i umiddelbar tilknytning til beboelsen. For så vidt angår enkeltliggende beboelser, har den nye vindmøllebekendtgørelse et afstandskrav for disse opholdsarealer på mindre end 15 meter fra beboelsen.

Begrebet støjfølsom arealanvendelse er i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 2, defineret som områder, der anvendes til eller i lokalplan eller byplanvedtægt er udlagt til bolig-, institutions-, sommerhus- eller kolonihaveformål eller som rekreative områder.

Miljøstyrelsen har i en afgørelse i en klagesag efter miljøbeskyttelsesloven fra 2004¹ taget stilling til områder, der faktisk anvendes til boligformål i landzone. Styrelsen nåede i afgørelsen frem til, at seks boliger, der lå i landzone på en side langs en vej som parcelhuse, måtte betragtes som et område til åben og lav boligbebyggelse (og dermed støjfølsom anvendelse) efter Støjvejledningen, Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984, uanset at området lå i landzone.

Gener fra skyggekast

Gener fra vindmøller som følge af skyggekast fra vingerne afhænger af de meteorologiske forhold, for så vidt angår sol og vind. Derudover afhænger generne af antallet af møller i en gruppe og deres placering i forhold til nabobeboelserne samt af de topografiske forhold og møllernes rotordiameter.

Generne bør ligesom støjgener vurderes i forhold til både beboelse og udendørs opholdsarealer som haver og terrasser m.v. i umiddelbar tilknytning til beboelsen. Endvidere kan det anbefales at vurdere, hvorvidt placeringen af vindmøller vil give skyggekast på jernbaner og overordnede veje, således at gener og unødige risici undgås.

Der er ikke fastsat danske grænseværdier for generne fra skyggekast. Men Energi- og Miljø Data har udarbejdet et Edb-program, *WindPRO*, *Shadow*, der muliggør skyggekastberegninger uden hensyn til de meteorologiske forhold (*Worst case*) og beregninger, hvor der er taget hensyn til sandsynligheden for skyggekast som følge af de meteorologiske forhold (*Real case* eller *reel skyggetid*). Ved anvendelse af *reel skyggetid* kan der tages hensyn til, at skyggekast forekommer oftere i sommermånederne end i vintermånederne.

Det anbefales, at det ved planlægningen for vindmøller sikres, at nabobeboelser ikke påføres skyggekast i mere end 10 timer om året, beregnet som reel skyggetid efter *WindPRO*, *Shadow*-programmet eller et tilsvarende program.

Afstand mellem vindmøllegrupper

Efter cirkulærets § 2, stk. 4, skal den landskabelige påvirkning belyses særligt i redegørelsen til et planforslag, hvis den indbyrdes afstand mellem nye vindmøller og eksisterende eller planlagte vindmøller er mindre end 28 gange totalhøjden. De 28 gange totalhøjden er ikke en minimumsafstand, men der bør kun gives mulighed for opstilling af nye vindmøller nærmere end 28 gange totalhøjden fra eksisterende eller planlagte vindmøller, hvis den landskabelige påvirkning af anlæggene under ét anses for ubetænkelig. Afstanden kan således fraviges, hvis kommunen i forbindelse med en konkret vurdering (VVM) kan godtgøre, at samspillet mellem vindmøllegrupperne fremtræder harmonisk i landskabet, og at det samtidig opfattes som adskilte anlæg.

Den nødvendige afstand mellem anlæggene afhænger af en række konkrete forhold, først og fremmest af landskabets terræn og indhold af landskabs- og kulturelementer, af møllernes størrelse og opstillingsmønster samt af landskabets indhold af andre tekniske anlæg. Det anbefales at vurdere – f.eks. ved visualisering, hvordan lokoførere på jernbaner og trafikanter på overordnede veje vil erkende og opleve vindmøller i forhold til jernbane-/vejanlæg og det omgivende landskab.

Det er ikke alle eksisterende vindmøller, som skal indgå ved vurderingen af afstanden. Der kan fx ses bort fra ældre vindmøller, såfremt møllerne forventes taget ud af drift inden for en kortere årrække, og kommunalbestyrelsen har vurderet, at de ikke vil kunne udskiftes.

Bestemmelsen udelukker ikke, at eksisterende vindmøllegrupper kan suppleres med nye møller, som kan indpasses i gruppen med hensyn til udseende og opstillingsmønster, og som i øvrigt overholder cirkulærets bestemmelser.

Undtagelser

Husstandsmøller med en totalhøjde på op til 25 m er i følge cirkulærets § 2, stk. 5, undtaget fra bestemmelserne i stk. 1-4.

Endvidere gælder bestemmelserne i stk. 3 og 4 ikke for vindmølleplaceringer, der er præcist udpeget i planer, som er vedtaget før cirkulærets ikrafttræden eller vedtages i overensstemmelse med dets overgangsregler, jf. cirkulærets § 7, stk. 3.

Vindmølleområder

Cirkulærets § 3, stk. 1, fastsætter regler for kommuneplanens retningslinjer for områder til opstilling af vindmøller.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med cirkulærets § 4, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen kun kan tilvejebringe rammer for lokalplaner for vindmøller for områder, der er udpeget dertil i kommuneplanens retningslinjedel, og med cirkulærets § 5, stk. 2, hvorefter der kun kan meddeles landzonetilladelse til opstilling af vindmøller inden for udpegede vindmølleområder i kommuneplanen eller en lokalplan, når der ses bort fra husstandsmøller. Tilsammen understreger de tre bestemmelser det hovedprincip, at større vindmøller kun kan opstilles i særlige vindmølleområder, som er udpeget i kommuneplanens retningslinjedel.

Bestemmelsen indeholder ikke en pligt for kommunalbestyrelsen til at udpege særlige vindmølleområder. Men det anbefales, at der gennemføres en overordnet planlægning for egnede reservationer til større vindmøller i hele kommunen, således at der er et plangrundlag for den opfølgende detailplanlægning. Gennem denne planlægning kan det sikres, at egnede områder til større vindmøller friholdes for anlæg, der kan hindre en senere opstilling af vindmøller. Det anbefales endvidere, at kommunalbestyrelsen som led i denne planlægning vurderer mulighederne for at reovere eksisterende vindmølleområder.

Ved udpegningen skal de enkelte områders størrelse fastlægges ud fra det forventede maksimale antal møller og deres totalhøjde. Endvidere skal der tages omfattende hensyn til omgivelserne og den mulige udnyttelse af vindressourcen, jf. cirkulærets § 2, stk. 1 og 4. Planlægningsudvalget konkluderer i denne sammenhæng i sin rapport, at der bør findes en balance mellem landskabshensyn, hensynet til naboer og klima-/forsyningshensyn, som sikrer den mest effektive udnyttelse af de udpegede områder ved en koncentration af møller, hvor det er muligt.

§ 5, stk 1, beskriver, at der ved behandling af ansøgninger om tilladelse til opstilling af vindmøller efter § 35, stk. 1, i lov om planlægning skal tages størst muligt hensyn til nabobeboelser og til de øvrige interesser, der er knyttet til anvendelsen af det åbne land, herunder natur, landskab, kulturhistoriske værdier - der blandt andet også omfatter kirker og deres omgivelser. Ved planlægning for vindmøller nærmere end 28 gange møllens højde fra særlige kulturhistoriske eller geologiske landskabselementer skal redegørelsen for planforslaget så vidt muligt belyse den visuelle påvirkning, herunder indsyn og udsyn for det pågældende landskabselement. Derudover skal de overordnede radio- og telefonforbindelser respekteres ved udpegningen af nye vindmølleområder.

Opstilling af vindmøller kan desuden være i modstrid med forsvarrets interesser, hvad angår flyvestationer, skydeområder, radiokædeforbindelser og radarstationer m.v. Kommunalbestyrelsen bør derfor så tidligt som muligt inddrage Forsvarsministeriet ved planlægning for vindmølleområder inden for en radius på 12 km fra et af forsvarrets anlæg.

Endvidere bør placeringen i forhold til de arkæologiske interesser i de berørte områder vurderes. Det kan derfor anbefales at inddrage de lokale arkæologiske museer, som sidder inde med den bedste viden om disse forhold.

Endelig bør der tages hensyn til jordbrugerhvervets dyrkningsinteresser ved områdeudpegningen, og det bør overvejes, om der ud fra sikkerhedsmæssige hensyn også bør fastsættes mindsteafstande i forhold til overordnede veje og jernbaner, således at utilsigtede gener og unødige risici kan undgås for trafikken. Det er en statslig udmelding i ”Oversigten over statslige interesser i kommuneplanlægningen – 2009”, at placeringen af vindmøller skal tage hensyn til trafikken og trafikikkerheden på de overordnede og vigtige veje, således at vindmøller ikke placeres nærmere vejen end 4 gange møllens totalhøjde, og således at vindmøller ikke placeres i vejens sigtelinje, hvis det vurderes at kunne fjerne trafikanternes opmærksomhed fra vejen og dens forløb.

Der bør under planlægningsprocessen rettes henvendelse til den netvirksomhed, som skal sørge for vindmøllernes tilslutning til elnettet, med henblik på en økonomisk optimal tilslutning.

Møllers højde, beliggenhed og antal

Den detaljerede planlægning inden for et vindmølleområde gennemføres normalt i forbindelse med lokalplanlægningen. Vindmøllernes højde, beliggenhed og antal har imidlertid afgørende betydning for møllernes fjernvirkning, den landskabelige påvirkning og dermed vurderingen af de indbyrdes afstande mellem vindmølleområder samt for afstanden til nabobeboelser. Det er derfor fastsat i cirkulærets § 3, stk. 2, at møllernes totalhøjde, beliggenhed og antal inden for de udpegede vindmølleområder skal fastsættes i kommuneplanretningslinjerne for de enkelte områder

Retningslinjerne bør tillige fastlægge, at møllerne inden for de enkelte grupper skal have samme rotordiameter og opstilles med samme indbyrdes afstand, og således at vindmøllerne afspejler de overordnede linjer i terrænet.

Hvad angår supplerende retningslinjer til sikring af et harmonisk forhold mellem vindmøllernes navhøjde og rotordiameter anbefales det i Planlægningsudvalgets rapport, at der for hvert enkelt projekt for vindmøller på 100-150 m foretages en vurdering af forholdet mellem navhøjde og rotordiameter, som normalt vil ligge mellem 1:1,1 og max 1:1,35.

Lokalplanlægning

I følge cirkulærets § 4, stk. 1, er det en forudsætning for tilvejebringelsen af kommuneplanrammer for vindmøller og dermed for lokalplanlægningen, at området er udpeget dertil i kommuneplanens retningslinjer for arealanvendelsen.

Cirkulæret skærper i § 4, stk. 2, planlovens krav til indholdet af lokalplanlægningen. En lokalplan for vindmøller skal således udover bestemmelser om møllernes største totalhøjde, møllernes præcise placering, antal, og udseende tillige indeholde bestemmelser om møllernes mindste totalhøjde.

Kravet om, at lokalplanen skal fastsætte både den største og den mindste totalhøjde, har to formål. Dels skal bestemmelsen af hensyn til omgivelserne sikre harmoni mellem møllerne i en vindmøllegruppe, dels skal den sikre, at vindenergien i det pågældende område udnyttes bedst muligt.

Det bør overvejes at give lokalplanen bonusvirkning, således at der ikke skal gennemføres en efterfølgende landzonesagsbehandling af de enkelte vindmøller. Efter planlovens § 15, stk. 4, kan der knyttes betingelser til en bonuslokalplan svarende til de vilkår, der tidligere typisk blev fastsat i en landzonetilladelse, fx bestemmelser om, at møllerne skal fjernes, hvis de har været ude af drift i ét år.

Landzoneadministration.

Efter cirkulærets § 5, stk. 2 kan en ansøgning om landzonetilladelse kun behandles på baggrund af en særlig udpegning til vindmøller i en kommuneplan eller på grundlag af en lokalplan, med mindre der er tale om husstandsmøller. Bestemmelsen er en bindende forskrift for kommunalbestyrelsens administration af ansøgninger om tilladelse til opstilling af vindmøller. Kommunalbestyrelsen skal derfor meddele afslag på en ansøgning, hvis betingelserne i bestemmelsen ikke er opfyldt, og der ikke foreligger en særlig begrundelse for at meddele en tilladelse uden en forudgående planlægning.

Bestemmelsen i cirkulærets § 5, stk. 1, tillægger de "bløde hensyn" en særlig vægt i den afvejning, som kommunalbestyrelsen altid skal foretage ved behandlingen af landzonesager om opstilling af vindmøller, hvad enten der er tale om husstandsmøller eller om større vindmøller, som forudsætter en forudgående planlægning. Det forudsættes derfor, at naboerne orienteres om ansøgninger om landzonetilladelser efter planlovens § 35, stk. 5, også hvor der er gennemført en forudgående planlægning.

Landzonetilladelse til opstilling af VVM-pligtige eller lokalplanpligtige vindmøller kan først meddeles, når de nødvendige retningslinjer i kommuneplanen er vedtaget endeligt, og lokalplanen er offentligt bekendtgjort.

Husstandsmøller

Husstandsmøller er mindre møller, der opstilles i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebyggelse i det åbne land.

Husstandsmøller med en totalhøjde på op til 25 meter påvirker ikke omgivelserne på samme måde som større vindmøller. De er derfor undtaget fra cirkulærets bestemmelser om opstilling i grupper og kravet om, at landzonetilladelse kun kan meddeles på grundlag af en forudgående planlægning. Men de er ligesom de større vindmøller omfattet af kravet om størst mulig hensyntagen til omgivelserne, jf. cirkulærets § 5, stk. 1, ligesom de er omfattet af bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.

Fravigelser

Bestemmelsen i cirkulærets § 6 giver By- og Landskabsstyrelsen mulighed for i særlige tilfælde at godkende, at kravene i cirkulærets § 2, stk. 1, og stk. 2, om et i forhold til landskabet let opfatteligt geometrisk opstillingsmønster og om en totalhøjde på under 150 meter, fraviges.

Bestemmelsen muliggør, at de to krav kan fraviges for de såkaldte serie 0-møller - det vil sige møller fra den første produktionsserie, hvis det er nødvendigt af hensyn til en yderligere testning og videreudvikling af fremtidige havmøller. Kravene kan endvidere fraviges for prototyper mv. ved nyudvikling af for eksempel specielle egenskaber. Kommunalbestyrelsen skal i ansøgningen sandsynliggøre, at der ikke vil være væsentlige, negative påvirkninger af landskabet. Det vil dog være den endelige VVM, der nærmere vurderer påvirkningen af landskabet, og som dermed vil kunne medføre, at projektet alligevel må opgives. Der kan i VVM-tilladelsen stilles vilkår om en begrænset tidshorisont for disse møller.

Udnyttelsen af hjemlen forudsætter, at der foreligger et konkret forsøgsmølleprojekt.

Overgangsregler

Der er indsat overgangsregler i cirkulærets § 7, stk. 3 og 4. Efter stk. 3 kan forslag til planer, der er offentliggjort før cirkulærets ikrafttræden, færdiggøres efter de hidtil gældende regler. Det samme gælder landzonansøgninger, der er indgivet til kommunalbestyrelsen inden cirkulærets ikrafttræden, jf. stk. 4.

Miljøministeriet, den

---

¹ Miljøstyrelsens j. nr. 133/J06-0002